

**Nr
1/2007**

**ANALIZY
RAPORTY
EKSPERTYZY**

Grzegorz Wilga

Stowarzyszenie Interwencji Prawnej

Stowarzyszenie
Interwencji
Prawnej

**SPÓŁDZIELCZOŚĆ SOCJALNA
JAKO NOWA FORMA INTEGRACJI
MIGRANTÓW PRZYMUSOWYCH
NA POLSKIM RYNKU PRACY**

1. Ogólna charakterystyka spółdzielczości socjalnej w aspekcie integracji migrantów przymusowych

Spółdzielczość jako zjawisko społeczno-gospodarcze funkcjonuje już na świecie od ponad 150 lat. Aktualnie na całym świecie około 800 milionów osób jest związanych z tą sferą aktywności. Jedną z form spółdzielczości są spółdzielnie socjalne, które jako element ekonomii społecznej są nakierowane na realizację potrzeb osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, o niskiej szansie na znalezienie zatrudnienia na rynku pracy. Ideą spółdzielni socjalnych jest to, aby poprzez stworzenie przez państwo różnorodnych udogodnień i przywilejów w prowadzeniu działalności gospodarczej w formie spółdzielni socjalnych, pomóc ludziom, którzy z różnych przyczyn nie potrafią samodzielnie się odnaleźć w społecznej rzeczywistości. Instytucja spółdzielni socjalnych realizuje dwa główne cele. Z jednej strony, jej członkowie, prowadząc działalność gospodarczą w takiej formie, wypracowują zysk i zaspokajają potrzeby materialne niezbędne im i ich rodzinom do normalnego funkcjonowania w społeczeństwie. Z drugiej strony praca w spółdzielni socjalnej sprzyja reintegracji zawodowej i społecznej jej członków, co przeciwdziała ich marginalizacji i wykluczeniu społecznemu, a także rozwija postawy związane z ideą społeczeństwa obywatelskiego. Należy tutaj zauważyć, że w przypadku spółdzielni socjalnej, która jest instytucją ekonomii społecznej, mocniejszy akcent jest położony na realizację celu związanego z reintegracją społeczną i zawodową jej członków niż osiągnięcie jak najwyższego dochodu finansowego.

W krajach Unii Europejskiej spółdzielczość socjalna funkcjonuje od wielu lat i z roku na rok, dzięki wsparciu administracji publicznej poszczególnych krajów członkowskich, a także instytucji UE, w coraz większym stopniu przyczynia się do tworzenia nowych miejsc pracy. W ramach tego sektora zatrudnionych jest 2,3 miliona osób, a związanych z nim różnymi więzami jest 83,5 miliona ludzi. Spółdzielczość socjalna rozwinięta jest szczególnie we Włoszech i krajach skandynawskich.¹

W Polsce praktycznie do 2003 r. brak było jakichkolwiek ram prawnych do funkcjonowania spółdzielczości socjalnej. Podejmowano próby realizacji tej idei z różnym skutkiem w formie stowarzyszeń lub fundacji, ale te instytucje prawne dalekie były od zaspokojenia potrzeb spółdzielczości socjalnej. Dopiero uchwalenie ustawy o zatrudnieniu socjalnym z 13 czerwca 2003 r., gdzie wprowadzono takie pojęcia jak wykluczenie społeczne (art. 1), reintegracja społeczna (art. 2 pkt 4) oraz możliwość powołania centrów integracji społecznej, których jednym z zadań było wspieranie działalności spółdzielczej, należy uznać za początek wprowadzania ram prawnych dla idei spółdzielczości socjalnej. Ta ustawa wraz z ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, która znowelizowała ustawę Prawo spółdzielcze z 1982 r. dodając do niej Dział V pt. „Spółdzielnie socjalne” stworzyła pierwsze podstawy prawne do funkcjonowania spółdzielczości socjalnej. Jednak te rozwiązania były wysoce nieskuteczne i

¹ Uzasadnienie do ustawy o spółdzielniach socjalnych. Dostępne w Internecie <http://www.barka.org.pl/uzasads.doc>

niedoskonałe, w związku z tym na bazie dotychczasowych doświadczeń została uchwalona specjalna ustawa z dnia 20 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych², która rozbudowała instytucje spółdzielni socjalnych, wzmacniając ich pozycję na rynku pracy oraz dała dodatkowe instrumenty sprzyjające realizacji celów, do których ta instytucja została powołana.

Z punktu widzenia problematyki migrantów instytucja spółdzielni może być odpowiedzią na próbę rozwiązania problemu integracji osób, które były zmuszone opuścić swój kraj pochodzenia na skutek obawy przed prześladowaniami, w związku z czym na terenie Rzeczypospolitej Polskiej została im przyznana ochrona w formie statusu uchodźcy lub zgody na pobyt tolerowany (dla potrzeb niniejszej analizy te osoby będą określane jako migranci przymusowi). Jest to grupa społeczna, która w oczywisty sposób wpisuje się w ideę spółdzielni socjalnych. Migranci przymusowi są to osoby, które po pozytywnym zakończeniu procedury rozpatrywania wniosku o przyznanie im ochrony na terytorium RP, zmuszone są zacząć życie w nowym, nieznanym sobie środowisku, praktycznie nie posiadając żadnych środków materialnych oraz możliwości wsparcia przez najbliższą rodzinę lub przyjaciół. Często też się zdarza, że u cudzoziemców, którym przyznano status uchodźcy lub zgodę na pobyt tolerowany, występują przypadki zaburzeń i urazów psychicznych oraz chorób fizycznych i kalectwa, będących skutkiem prześladowań, działań wojennych i przemocy w kraju pochodzenia, co jeszcze bardziej pogarsza ich sytuację i zmniejsza szansę na usamodzielnienie się i integrację ze społeczeństwem polskim. Należy także zwrócić uwagę na barierę językową i kulturową, która często stanowi poważną przeszkodę w przewyciężaniu podstawowych problemów życiowych. A zatem do reintegracji zawodowej i społecznej w przypadku migrantów przymusowych dochodzi problem ich integracji, pojmowanej jako proces akulturacji (adaptacji), mającej na celu wytworzenie stanu pozytywnego stosunku do kultury kraju przyjmującego z jednoczesnym pozytywnym stosunkiem do kultury kraju pochodzenia (w odróżnieniu od asymilacji, separacji i marginalizacji).³

Cudzoziemiec, w którego sprawie zakończyło się postępowanie o nadanie mu statusu uchodźcy i który otrzymał jakąś formę ochrony na terytorium RP, traci prawo do pomocy socjalnej przyznawanej na czas rozpatrywania jego wniosku. W związku z tym musi opuścić ośrodek dla uchodźców i zderzyć się z polską rzeczywistością. W praktyce oznacza to, że często staje się stałym beneficjentem pomocy społecznej, niepotrafiącym przeciwdziałać własnej marginalizacji.

² Jeżeli w niniejszym opracowaniu jest mowa o ustawie bez podania jej nazwy, należy przez to rozumieć ustawę z dnia 20 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (Dz. U. Nr 94, poz. 651).

³ Asymilacja polega na odrzuceniu własnej tradycji kulturowej i jednoczesnym przejściu kultury kraju przyjmującego; separacja to zachowanie tradycyjnego stylu życia i systemu wartości, a także odrzucenie kultury państwa przyjmującego; marginalizacja zaś polega na utracie kontaktu z własną kulturą w sytuacji, gdy cudzoziemcowi nie udało się włączyć w kulturę i wartości państwa przyjmującego, za: H. Grzymała-Moszczyńska: *Uchodźcy. Podręcznik dla osób pracujących z uchodźcami*, Kraków 2000, str. 18-23.

Cudzoziemcom, którym przyznano zgodę na pobyt tolerowany (a stanowią oni zdecydowaną większość migrantów przymusowych⁴), nie przysługuje roczna pomoc integracyjna (inaczej niż w przypadku uchodźców, którzy mają prawo do rocznego indywidualnego programu integracji). Dlatego często decydują się oni na zrzeczenie się przyznanej im zgody na pobyt tolerowany i na ponowne złożenie wniosku o status uchodźcy. Postępują tak, by móc nadal pozostać w ośrodku i korzystać z pomocy socjalnej przyznawanej na czas trwania postępowania w ich sprawie. Rodzi to błędne koło – osoby, które w ich własnym interesie (ale także w interesie państwa) należy poddać jak najszybciej procesowi integracji, tkwią latami w getcie ośrodkowym, co diametralnie zmniejsza szansę na jakąkolwiek ich integrację ze społeczeństwem polskim. Przebywanie w ośrodku przez długi czas prowadzi także u wielu osób do syndromu wyuczonyj bezradności, będącego kolejną przeszkodą w usamodzielnieniu się.

U cudzoziemców, którzy otrzymali status uchodźcy, moment z reguły bolesnej konfrontacji z polską rzeczywistością zostaje odsunięty na rok, ponieważ przez ten czas, w przeciwieństwie do osób, które otrzymały zgodę na pobyt tolerowany, mają oni prawo do rocznej pomocy w ramach indywidualnego programu integracji. Jednak także w ich przypadku, na skutek słabości polskich programów integracyjnych, po ich zakończeniu albo zaczynają oni korzystać z pomocy społecznej albo wyjeżdżają dalej na Zachód na podstawie genewskiego dokumentu podróży, otrzymanego w związku z przyznaniem im statusu uchodźcy. Wynika z tego, że polska polityka integracyjna, jeżeli w ogóle można mówić o jakimś jej skoordynowanym i przemyślanym systemie, jest bardzo nieskuteczna. Wraz z uchwaleniem ustawy o spółdzielniach socjalnych pojawił się nowy instrument, którego można użyć do usprawnienia tego mechanizmu. Przy tym należy pamiętać, że jest to zaledwie jeden z możliwych elementów integracji migrantów przymusowych, i niekoniecznie najważniejszy. Ponadto, kwestią otwartą jest, czy konstrukcja prawna tej instytucji, a także praktyka jej stosowania sprawdzi się w realizacji potrzeb polityki integracyjnej migrantów przymusowych.

2. Założenie spółdzielni socjalnej

Ustawa o spółdzielniach socjalnych w art. 2 stanowi, iż przedmiotem działalności spółdzielni socjalnej jest prowadzenie wspólnego przedsiębiorstwa w oparciu o osobistą pracę członków, a działania spółdzielni socjalnych nakierowane są na rzecz społecznej i zawodowej reintegracji jej członków. Spółdzielnię socjalną może założyć minimum pięć osób, które spełniają kryteria zawarte w ustawie. Zgodnie z art. 4 ustawy o spółdzielniach socjalnych są to:

⁴ W 2004 r. wniosek o status uchodźcy złożyło w Polsce 8079 osób, z czego 315 otrzymało status uchodźcy, a 846 zgodę na pobyt tolerowany. W 2005 r. takich wniosków wpłynęło 6860, z czego 335 osób otrzymało status uchodźcy, a 1822 zgodę na pobyt tolerowany. Dane za stroną internetową Urzędu ds. Repatriacji i Cudzoziemców http://www.uric.gov.pl/files/old_file/440426f016ddd_biuletyn_2003_2005.pdf

- osoby bezrobotne, w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. Nr 99, poz. 1001, z późn. zm.);
- osoby niepełnosprawne, w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 123, poz. 776, z późn. zm.);
- osoby, o których mowa w art. 1 ust. 2 pkt 1-4, 6 i 7 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. Nr 122, poz. 1143, z późn. zm.).

Ustawa nie wymienia bezpośrednio migrantów przymusowych, czyli osób, które otrzymały status uchodźcy albo zgodę na pobyt tolerowany, jako uprawnionych do założenia spółdzielni socjalnej. Jednak osoby ze statusem uchodźcy, a także ze zgodą na pobyt tolerowany na podstawie ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy posiadają prawo do pracy na terytorium RP (art. 87) oraz rejestracji w urzędzie pracy jako osoby bezrobotne (art. 1 ust. 3 pkt 2 lit. d oraz i). W związku z tym migranci przymusowi, którzy nie byli w stanie znaleźć zatrudnienia i zarejestrowali się w urzędzie pracy, uzyskując na tej podstawie status bezrobotnego, zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy o spółdzielniach socjalnych zyskują także prawo do założenia spółdzielni socjalnej.

Należy przy tym wyszczególnić grupę cudzoziemców, którzy uzyskali status uchodźcy i są objęci rocznym programem integracyjnym. W czasie trwania programu, nawet jeśli nie zarejestrują się w urzędzie pracy jako osoby bezrobotne, mogą zostać założycielami i członkami spółdzielni socjalnej. Zgodnie z ustawą, założycielami spółdzielni mogą być osoby, o których mowa w art. 1 ust. 2 pkt 1-4, 6 i 7 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym. W podanym kręgu podmiotów uprawnionych w pkt 7 wymienione są osoby posiadające status uchodźcy i korzystające z indywidualnego programu integracji, którym ze względu na ciężką sytuację życiową grozi marginalizacja i wykluczenie społeczne.

Zatem wszyscy migranci przymusowi, czyli osoby ze statusem uchodźcy objęte programem integracyjnym lub które go ukończyły albo w ogóle w nim nie uczestniczyły, a także osoby posiadające zgodę na pobyt tolerowany, po dokonaniu pewnych formalności (chodzi tutaj głównie o rejestrację w urzędzie pracy) mogą się stać założycielami spółdzielni socjalnej.

Osoby, które zakładają spółdzielnię socjalną muszą mieć pełną zdolność do czynności prawnych – nie mogą być więc niepełnoletnie lub całkowicie ubezwłasnowolnione. Jednak od członka spółdzielni („niezałożyciela”) nie wymaga się takiej pełnej zdolności – wystarczy ograniczona zdolność do czynności prawnych.

Jak wcześniej wspomniano, liczba założycieli nie może być mniejsza niż pięciu, przy czym ustawa wprowadza ograniczenie maksymalnej liczby członków do pięćdziesięciu. Członkami mogą stać się także osoby, która nie są wymienione w art. 4 ustawy, jeżeli ich praca na rzecz spółdzielni socjalnej wymaga szczególnych kwalifikacji. Liczba tych osób nie może być większa niż 20% ogólnej

liczby członków spółdzielni socjalnej. Ustawa dopuszcza także możliwość nabycia członkostwa w spółdzielni przez organizację pozarządową. Wprowadzenie przez ustawodawcę rozwiązań dających możliwości skorzystania przez osoby zainteresowane prowadzeniem spółdzielni socjalnej z pomocy osób lub podmiotów, które bardzo dobrze orientują się i radzą sobie w rzeczywistości społecznej, w celu wsparcia własnych działań ma dodatkowe znaczenie w przypadku migrantów przymusowych. Udział w przedsięwzięciu założenia i prowadzenia spółdzielni socjalnej osób i podmiotów wykwalifikowanych jest wręcz nieodzowny, ponieważ oprócz funkcji wsparcia dla działań założycieli spółdzielni migranckich będą te podmioty swego rodzaju tłumaczami międzykulturowymi. Cudzoziemcy, którzy uzyskali ochronę na terytorium RP, pochodzą w większości z krajów o odmiennej kulturze, gdzie obowiązują inne standardy i mechanizmy społeczno-prawne, dlatego bez odpowiedniego wsparcia praktycznie niemożliwe dla nich będzie, przynajmniej na początku, przezwycięzenie nawet elementarnych barier prowadzenia działalności gospodarczej w polskiej rzeczywistości. Stąd wprowadzenie możliwości uczestnictwa osób i podmiotów niespełniających kryteriów z art. 4 należy uznać za bardzo pożyteczne i wskazane.

Założyciele spółdzielni muszą uchwalić statut, wybrać zarząd oraz, jeżeli liczba członków przekracza piętnastu, radę nadzorczą. Jeżeli liczba członków jest mniejsza, zadania rady nadzorczej wykonuje walne zgromadzenie. W takim przypadku prawo kontroli działalności spółdzielni socjalnej przysługuje każdemu członkowi. Nadając spółdzielni określoną nazwę, należy zawrzeć w nazwie sformułowanie „spółdzielnia socjalna”. Powołanie spółdzielni, uchwalanie jej statutu oraz wybór jej władz odbywa się w formie uchwał na zebraniu założycielskim. Po powołaniu spółdzielni socjalnej najwyższym organem decyzyjnym spółdzielni jest walne zgromadzenie.

Po odbyciu zebrania założycielskiego spółdzielcy składają wniosek o rejestrację spółdzielni w Krajowym Rejestrze Sądowym. W celu rejestracji należy wypełnić następujące formularze:

- KRS-W5 – wniosek o rejestrację w rejestrze przedsiębiorców;
- KRS-WK – organy podmiotu/wspólnicy uprawnieni do reprezentowania spółki;
- KRS-WM – przedmiot działania.

Do wypełnionych formularzy należy załączyć:

- protokół z Zebrania Założycielskiego;
- listę obecności;
- uchwałę o powołaniu spółdzielni;
- uchwałę o przyjęciu statutu wraz ze statutem.

Do rejestracji spółdzielni potrzebne są także dokumenty świadczące, że założyciele spółdzielni to osoby:

- bezrobotne (na podstawie zaświadczenia z urzędu pracy);

- wymienione w ustawie o zatrudnieniu socjalnym (na podstawie zaświadczenia potwierdzającego spełnienie warunków o których mowa art. 4 pkt 2 ustawy o spółdzielniach socjalnych, czyli zaświadczenia z zakładu leczenia odwykowego, ośrodka pomocy społecznej, powiatowego centrum pomocy rodzinie, centrum integracji społecznej);
- niepełnosprawne (na podstawie zaświadczenia z powiatowego centrum pomocy rodzinie).

Rejestracja jest bezpłatna – ustawa o spółdzielniach socjalnych zwalnia spółdzielców z obowiązku wniesienia opłaty za wpis do rejestru oraz z opłaty za ogłoszenie tego wpisu w Monitorze Sądowym i Gospodarczym⁵.

3. Prowadzenie działalności w postaci spółdzielni socjalnej

Podjęcie jakiejkolwiek działalności gospodarczej wymaga na początku wyłożenia nakładów finansowych, a z reguły trudno wymagać, aby osoby zagrożone marginalizacją społeczną posiadały wystarczające środki finansowe lub zdolność kredytową, aby stworzyć odpowiednią infrastrukturę swojego przyszłego warsztatu pracy. W związku z tym ustawodawca przewidział możliwość uzyskania środków na rozpoczęcie działalności z Funduszu Pracy. Przyznaje je starosta za pośrednictwem urzędu pracy. Jest to pomoc jednorazowa. Wysokość przyznanych środków nie może przekraczać:

- trzykrotnego przeciętnego wynagrodzenia na jednego członka założyciela spółdzielni⁶;
- dwukrotnego przeciętnego wynagrodzenia na jednego członka przystępującego do spółdzielni socjalnej po jej założeniu.

Zasady przyznawania wsparcia założycielom spółdzielni opisuje art. 46 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Szczegółowe warunki i tryb przyznawania środków na podjęcie działalności gospodarczej określa rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 21 listopada 2005 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu dokonywania refundacji ze środków Funduszu Pracy kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego, przyznawania bezrobotnemu środków na podjęcie działalności gospodarczej oraz form zabezpieczenia zwrotu otrzymanych środków (Dz. U. z 2005 r., Nr 236, poz. 2002). Powyżej opisana pomoc przysługuje bezrobotnym i osobom wymienionym w ustawie o zatrudnieniu socjalnym. Osoby niepełnosprawne mogą się starać o wsparcie finansowe w formie zwrotnej pożyczki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Ponadto, w celu stworzenia dogodnych warunków realizacji podstawowych funkcji spółdzielni socjalnych, ustawodawca wprowadził szereg uprawnień przysługujących spółdzielcom i

⁵ Więcej na temat zakładania spółdzielni socjalnych w: K. Gracz: *Praca, bezrobocie i działalność gospodarcza*, w: W. Klaus (red.): *Prawne uwarunkowania integracji uchodźców w Polsce. Komentarz dla praktyków*, Warszawa 2006, str. 46 i nast.

⁶ Przeciętne miesięczne wynagrodzenie pracowników w zatrudnionych w gospodarce narodowej w IV kw. 2006r. wynosiło 2.662,51 zł. Źródło: Komunikat Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 9 lutego 2007r. w sprawie przeciętnego wynagrodzenia w czwartym kwartale 2006 r. (Monitor Polski Nr 12/2007r., poz. 124).

spółdzielniom. Spółdzielnie socjalne są zwolnione z podatku dochodowego od dochodów wydatkowanych na społeczną i zawodową reintegrację jej członków. Mają możliwość uczestnictwa, podobnie jak organizacje pozarządowe, w otwartych konkursach ofert na realizację zadań publicznych. Spółdzielnie socjalne mogą również korzystać z pracy lub pomocy wolontariuszy, a także mogą w nich pracować osoby skazane na karę ograniczenia wolności. Sami spółdzielcy mogą liczyć na okresową (przez 12 miesięcy) refundację kosztów składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe i chorobowe.

Przy prowadzeniu spółdzielni socjalnej wymagane jest prowadzenie rachunkowości, co powoduje, że przy braku własnej wiedzy i doświadczenia w tym zakresie, spółdzielcy są zmuszeni korzystać z profesjonalnych biur rachunkowych. Zwiększa to koszty funkcjonowania spółdzielni.

Na podstawie art. 12 ust 1 ustawy stosunek pracy między spółdzielnią socjalną a jej członkiem nawiązuje się na podstawie spółdzielczej umowy o pracę. Zasady zatrudnienia w oparciu o spółdzielczy stosunek pracy określa ustawa Prawo spółdzielcze.

Nadwyżka bilansowa zgodnie z art. 10 ust. 2 ustawy nie może ulec podziałowi pomiędzy członków spółdzielni socjalnej. Na podstawie uchwały walnego zgromadzenia jest przeznaczana na fundusz zasobowy (nie mniej niż 40%), działalność oświatową i reintegracyjną na rzecz swoich członków (nie mniej niż 40%) oraz na fundusz inwestycyjny (art. 10 ust. 1 ustawy).

5. Podsumowanie

Na razie trudno ocenić, na ile tak skonstruowana prawna forma działania spółdzielni socjalnych spełni swoją rolę, ponieważ ustawa obowiązuje zbyt krótko, aby można było wysuwać generalne postulaty, co do jej funkcjonowania w rzeczywistości społecznej. W chwili obecnej można analizować sposób praktycznego wprowadzania jej w życie i stosowania. Na podstawie dotychczasowych doświadczeń spółdzielców można stwierdzić, że główne ich problemy wynikają z braku wystarczającego zainteresowania władz administracji publicznej wspieraniem tego typu działalności. Wynika to głównie z braku dostatecznego przygotowania urzędników do działania w tej nowej sferze zadań publicznych lub niedostatecznego jeszcze zrozumienia przez nich samej idei spółdzielczości socjalnej. Brak jest także efektywnego wsparcia ze strony instytucji pozarządowych, które poza organizowaniem szkoleń i promowaniem spółdzielczości socjalnej powinny aktywnie włączyć się w pomoc osobom, które zdecydowały się podjąć tego typu działalność, przez swój czynny udział w całym przedsięwzięciu.

Dużym problemem, który często powoduje, że całe przedsięwzięcie się nie udaje, są trudności z pozyskiwaniem środków z Funduszu Pracy. Brak jest z jednej strony sprecyzowanych reguł ich uzyskiwania, co powoduje, że poszczególne powiatowe urzędy pracy w różny sposób je interpretują. Dotyczy to przede wszystkim kwestii warunków, które musi spełnić członek spółdzielni ubiegający

się o dotację. Z drugiej, strony kryteria otrzymania takiej dotacji są bardzo rozbudowane. Szczególnie uciążliwe jest wymaganie od spółdzielców przedstawienia formy zabezpieczenia zwrotu dotacji. W sytuacji, kiedy założycielami i członkami spółdzielni socjalnych są (zgodnie z ich ideą) osoby, które nie dały sobie rady na normalnym rynku pracy, więc z reguły niemajątkowe, trudno wymagać, aby przedstawiły jakieś poręczenie dotacji.

Przedstawione powyżej przykłady trudności napotykają obywatele polscy, pragnący prowadzić spółdzielnie socjalne. Te same problemy w przypadku migrantów przymusowych mogą okazać się o wiele większe. Już na początku procesu tworzenia spółdzielni przez migrantów barierą może się okazać brak dostatecznej znajomości specyfiki tej grupy oraz ich statusu prawnego przez odpowiedzialne władze publiczne. Wynika to głównie z tego, iż grupa migrantów przymusowych nie jest zbyt liczna i często urzędnicy nie dysponują odpowiednią wiedzą na ich temat, ponieważ na co dzień praktycznie nie spotykają się z tym problemem. W celu rozwiązania początkowych trudności bardzo pomocny byłby udział organizacji pozarządowych lub innych instytucji obeznanych z problemem migracji przymusowej w celu monitorowania i wypracowywania razem z odpowiednim organem lub instytucją publiczną standardów postępowania wobec migrantów prowadzących spółdzielnię socjalną. Pozwoli to uniknąć wielu z reguły niepotrzebnych konfliktów, a także stworzyć model współpracy, który można będzie wykorzystywać w dalszych przedsięwzięciach.

Akty prawne:

1. ustawa z 20 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (Dz. U. Nr 94, poz. 651);
2. ustawa z 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. 2003, Nr 122, poz. 1143 z późn. zm.);
3. ustawa z 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. 2004, Nr 99, poz. 1001 z późn. zm.);
4. ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2003, Nr 96, poz. 873 z późn. zm.);
5. ustawa z 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze (Dz. U. 1982, Nr 30, poz. 210 z późn. zm.);
6. ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 123, poz. 776, z późn. zm.);
7. rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 21 listopada 2005 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu dokonywania refundacji ze środków Funduszu Pracy kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego, przyznawania bezrobotnemu środków na podjęcie działalności gospodarczej oraz form zabezpieczenia zwrotu otrzymanych środków (Dz. U. z 2005r., Nr 236, poz. 2002).

NOTA O AUTORZE

Grzegorz Wilga – prawnik, absolwent Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku oraz Szkoły Praw Człowieka Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka, absolwent Studiów Wschodnich Uniwersytetu Warszawskiego, związany z sektorem organizacji pozarządowych, członek Stowarzyszenia Interwencji Prawnej, w którym zajmuje się świadczeniem pomocy prawnej cudzoziemcom.

	 <p data-bbox="547 719 1278 913">Analiza powstała w ramach Działania III Partnerstwa „Międzykulturowe Centrum Adaptacji Zawodowej” finansowanej przez Europejski Fundusz Społeczny w ramach Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL</p>
---	---

Analizy, Raporty, Ekspertyzy 2007, nr 1 (5); marzec 2007 r.

Komitet redakcyjny: Witold Klaus (przewodniczący), Agnieszka Jasiakiewicz, Maria Nielaczna, Małgorzata Pomarańska-Bielecka

Stowarzyszenie Interwencji Prawnej
Al. 3 Maja 12 lok. 510
00-391 Warszawa
tel./fax. 22 621-51-65
e-mail: interwencja-prawna@o2.pl
www.interwencjaprawna.pl